

פרק ז והנה מקום משכן נפש הבהמית שמקליפת
נוגה בכל איש ישראל הוא בלב בחלל
שמאלי שהוא מלא דם וכתוב כי הדם הוא הנפש ולכן
כל התאות והתפארות וכעס ודומיהן הן בלב ומהלב

מויקרא יז' יא' וי"ל דשם קאי בבי' ענין הנפש ואשמעינן דמתלבשת בדם – ולא דוקא דם שבלב אלא דם שבכל הגוף – ולכן הובא לראי' הפסוק כי נפש הבשר בדם היא, משא"כ כאן הראי' שלא בלבד בחלל הימני המלא רוח חיים משכן נפש, אלא גם בחלל השמאלי המלא דם כו', ולכן הביא הפסוק כי הדם הוא הנפש. ולהעיר ג"כ דמפסוק זה ילפינן לרביעית דם – פיה"מ אהלות ב' ב' ויד טומאת מת ב' יב' ועייג"כ ע"ח שמ"ב פ"א – שבעיקרו הוא בלב – כפי' הערוך רבע א' וכ"מ בתוד"ה אדם סוטה ה' ולקו"ת בי' לבבתיני ס"ד. ועיין לקמן "שהדם מקורו בלב", ובפל"ה "נפש הח' הב' המ' בדם האדם שבלבו וכל הגוף". לקו"ת אני ה"א הב' ס"ב "דם שבלב שהנפש תלוי בו ומשכנו בחלל השמאלי שהוא מלא דם" – להעתיק מתו"א כט, ג. ועייג"כ חדא"ג שבת לא:). **התאות והתפארות וכעס ודומיהן (צ"ע למה תפס אלו דוקא מהמנוין בפ"א).**

לקוטי פירושים

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

ולכן כל התאות והתפארות וכעס: ההתגלות וההמשכות מן הנפש הן ג"כ בלב. וסדר התגלותן מהנפש הוא: "כל התאות (ועד כדי כך שבא לאהתפארות (וכל מונע בזה מעורר הגילוי של) וכעס".

(תניא בצירוף ח"ס וכו' ע' ה"ג)

והנה מקום משכן כו': להעיר מע"ח ש"נ פ"ד. ר"ח שער היראה פ"ג. הענין דב' חללי הלב שבהם דם ורוח – מקורו בזח"ב קז:'. וראה גם במדבר פכ"ב. וכתוב: דברים יב' כג'. ועיין לקמן קו"א ח". בפ"א, שכתב "נפש אחת מצד הקליפה . המתלבשת בדם האדם", הביא ראי' (לא מהפסוק "כי הדם הוא הנפש" שמביא כאן, אלא) מויקרא יז' יא' ("כי נפש הבשר בדם היא").

ויש לומר, דשם (בפ"א) קאי בביאור ענין הנפש, ואשמעינן דמתלבשת בדם – ולא דוקא דם שבלב אלא דם שבכל הגוף – ולכן הובא לראי' הפסוק "כי נפש הבשר בדם היא", היינו, שנפש הבשר מתלבשת בדם שבכל הגוף, משא"כ כאן מבאר מקום משכן הנפש בלב, והראי' שמביא מהפסוק היא שלא בלבד בחלל הימני המלא רוח חיים הוא משכן הנפש (שהיא רוח חיים), אלא גם בחלל השמאלי המלא דם כו' הוא משכן הנפש, ולכן הביא הפסוק "כי הדם הוא הנפש", כי, הפירוש ד"הדם הוא הנפש" (משא"כ "נפש . . בדם") הוא שדם זה (שבחלל השמאלי שבלב) הוא מקום משכן הנפש.¹ ולהעיר ג"כ דמפסוק זה ("כי הדם הוא הנפש") ילפינן לדין טומאת מת ("הנוגע במת בנפש האדם") ברביעית דם פיה"מ להרמב"ם אהלות פ"ב מ"ב ויד הל' טומאת מת פ"ב הי"ב. ועייג"כ ע"ח שמ"ב פ"א) – שבעיקרו הוא בלב – כפי' הערוך ערך רבע א', וכ"מ בתוד"ה אדם סוטה ה', ובלקו"ת שה"ש ביאור לבבתיני ס"ד. ועיין לקמן בהמשך הענין: "שהדם מקורו בלב", ובפל"ה: "נפש החיונית הבהמית המלוכנת בדם האדם שבלבו וכל הגוף". ובלקו"ת שלח ד"ה אני ה' אלקיכם הב' ס"ב: "דם שבלב שהנפש תלוי בו ומשכנו בחלל השמאלי שהוא מלא דם". (להעתיק מ) ובתו"א וישב כט, ג: "חלל השמאלי מלא דם, שהדם הוא הנפש, רביעית דם שהנפש תלוי בו משכנו בלב". ועייג"כ חדא"ג שבת לא:'.² התאות והתפארות וכעס ודומיהן: צ"ע למה תפס אלו דוקא מכל המדות רעות המנויין לעיל בפ"א.³

(1) בע"ח שם: "ובזה תבין ענין לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, כי הלב יש לו ב' חללים, ומן א' מהם יוצא רוח החיות של האדם, והב' הוא מלוכלך בדם, וגם הוא מתפשט בכל הגוף. ומלאך היצה"ט מתלבש בחלל ימין, ומשם מתפשט בכל הגוף . . מלאך היצה"ד הבא מגבורות בחלל השמאל, ומשם מתפשט לכל הגוף וכו'" – שמוסיף שבחלל הימני יש גם רווח חיים, שלא הזכירו אדה"ו. ובר"ח שם: "פי' רז"ל שיש בלב שני חללים הא' מלא דם והוא משכן ליצה"ד והב' חלל בלא דם משכן ליצה"ט" – ולא הזכיר אודות הרוח חיים. (2) "בלבא אית תרין היכלין בחד דמא ובחד רוחא" (וממשיך שם: "ההוא חד דמליא דמא דיורא יצר הרע", ולא נזכר שהיצ"ט הוא בחלל הימני). – ואולי כוונת רבינו שמ"ש בר"ח פ"י רז"ל כו' קאי על מאמר הזהר זה. (3) (בסופו). אבל לא נתפרש שם (כפי' חלל לימינו ולב כסיל לשמאלו, לב חכם לימינו זה יצר טוב שהוא נתון בימינו, ולב כסיל לשמאלו זה יצה"ר שנתון בשמאלו". ויש בלב ב' חללים (1) חלל השמאלי מלא דם כו'. (4) ושם (קסב, רע"ב): "בהתגלות הלב בחלל שמאלי מקום משכן נפש החיונית . . כי הדם הוא הנפש". (5) ראה גם תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' קצג. – ומוסיף (לאחרי הציון לתוד"ה אדם שהובא לקמן בפנים) גם: פסחים טו, ב. ושם: "כי הדם הוא הנפש, דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם". (6) חוקת יט, יג. (7) בפיה"מ שם: "אמר יתברך כל הנוגע במת בנפש האדם, ונפש האדם הוא הדם, כאומרנו כי הדם הוא הנפש. ועם היות אלו השיעורים (רביעית דם) ג"כ הם מן השיעורים שהם הלכה למשה מסיני ושמו זה כמו טעם אמרו שהמעט שיהי' באדם מדם בתחלת ברייתו רביעית". וביד שם: "דם המת מטמא כמת . . שנאמר בנפש האדם, ונאמר כי הדם הוא הנפש, וכמה שיעורו רביעית". (8) "בין בחי' הרוחניות לבחי' הגוף יש בחי' א' כוללת שתייהן והוא בחי' רביעית דם של הנפש, כי יש בה ניצוץ אחרון של הנפש, שהוא הרביעית שבנפש, פי', בחי' נפש שבנפש, ולכן נקרא רביעית, וזה הניצוץ מתלבש ברביעית דם . . והכל א', וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, הנאמר על רביעית דם הזה". (9) "בר"ג דסוטה (ה, סע"א) ומה ים שיש בו כמה רביעיות רוח קימעה עוכרתו, אדם שאין בו אלא רביעית אחת עאכ"ו, פי' הוא הדם הצלול שבלב שממנו משתית הלב". (10) "אדם שאין בו אלא רביעית דם, פר"ח הוא דם הצלול שממנו משתית הלב" (ובהגהה על הגליון: וכ"כ הערוך ערך רבע א'). (11) ושם (לא, א): "הלב הוא משכן לנפש החיונית וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, שבהם שבלב נקשרה ונתלבשה הנפש החיונית . . מצד עצמו אין בו רק רביעית דם לבד". (12) מה, א. (13) מה, ג. (14) ושם – בפירוש דברי הגמרא (לא, סע"ב ואל"ך) "רביעית דם נתתי בכס על עסקי דם הזהרתי אתכם, ראשית קראתי וכו'": "האדם נבא בשלש נפשות חלוקות שהם טבעית רוחנית שכלית, וע"פ המקובלים נפש רוח נשמה, שהנפש מתדבק ברוח ורוח בנשמה, וז"ש רביעית דם כו', כי הדם הוא הנפש, וראשית קראתי כו' ע"ש הרוח וכו'".

הן מתפשטות בכל הגוף וגם עולה למוח שבראש לחשב ולהרהר בהן ולהתחכם בהן כמו שהדם מקורו בלב ומהלב מתפשט לכל האברים וגם עולה להמוח שבראש. אך מקום משכן נפש האלהית הוא במוחין שבראש ומשם מתפשטת לכל האברים וגם בלב בחלל הימני שאין בו דם וכמ"ש לב חכם לימינו והיא אהבת

וגם עולה (הנפש). וגם בלב (הוא משכן נה"א, כ"מ רפי"א ובקיצור תניא להצ"צ. וע"ל פי"ג. אואפ"ל: נה"ב עיקרה מדות והמוחין הן רק טפלים למדות ולצורכן - - וז"ש שמשכנה רק בלב. עייג"כ פי"ב יג', ובפל"ה "שמהו"ע של נה"ב שבלבו שהן מדותי' הרעים".

נה"א עיקרה מוחין - - וז"ש שעיקר משכנה במוחין, אבל מ"מ עיקר עבודת הנשמה הוא במדות יצ"ט - - וז"ש שמשכנה גם בלב. עיין פי"ג. ובע"ח דקאי ביצ"ט ויצה"ר היינו מדות דנה"א ונה"ב - - ולכן לא הזכיר מוחין כלל). וכמ"ש (קהלת י' ב'. לעיל בנה"ב לא הביא רא"י מלב כסיל לשמאלו. ואואפ"ל משום דלב בעיקרו שייך לנה"ב - על"ק פי"ז - ולכן אין הכרח לרא"י ע"ז. אין לומר דהמתין עד לבסוף ועתה הכונה גם לסיפא דקרא והוי רא"י גם אמשכן נה"ב, דא"כ הו"ל להביא גם ס"פ או עכ"פ לרמזו ב"גו".

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

לקוטי פירושים

וגם עולה: קאי (לא על "כל התאוות כו" שבלב, שמתפשטות בכל הגוף וגם עולות למוח, אלא) על הנפש, שמשכנה בלב, ועולה (לשון יחיד, ולא "עולות" לשון רבים) גם למוח שבראש, אלא שעליית הנפש למוח היא "לחשב ולהרהר בהן ולהתחכם בהן" (בהתאוות).

וגם עולה למוח שבראש לחשב ולהרהר בהן: הטעם על הדגשת המוח בפ"ע - הוא ע"ד שפי" לקמן בנפש האלקית.

(שיעורים בספר התניא ע' 97)

וגם בלב: קאי (לא על "ומשם מתפשטות בכל האברים וגם בלב", אלא) על מ"ש לפני" ש"מקום משכן נפש האלקית הוא במוחין שבראש", ועל זה מוסיף ש"גם בלב בחלל הימני" הוא מקום משכן נפש האלקית¹⁵. - כן משמע ברפי"א¹⁶, ובקיצור תניא להצ"צ¹⁷. ועיין לקמן פי"ג¹⁸.

משכן נפש האלהית הוא במוחין שבראש ומשם מתפשטת לכל האברים וגם בלב: מדקאמר "בלב", ולא "ללב", כמו שאמר "מתפשטת לכל וכו'", משמע, דנפש האלקית משכנה גם בלב.

(רשימות ח"ו ע' 68)

אולי אפ"ל¹⁹: נפש הבהמית - עיקרה מדות, והמוחין הן רק טפלים למדות ולצורכין²⁰, וזהו שכתב שמשכנה רק בלב, ולא במוח, כי, זה שנה"ב גם "עולה למוח שבראש", ה"ז רק לצורך המדות, "לחשב ולהרהר בהן", אבל עיקרה מדות שמקומם בלב. עייג"כ פי"ב יג'²¹, ובפל"ה²²: "שמהותה ועצמותה של נפש הבהמית שבלבו שהן מדותי' הרעים".

וצ"ע בפנ"א, שכתב שגם הלב מקבל מהמוח (ומפשטות הלשון שם מוכח שזהו גם בנפש החיונית).

(שם חס"ו ע' 70. לקו"ש ח"י"ט ע' 165 הנהרה 10)

ונפש האלקית - עיקרה מוחין²³, וזהו שכתב שעיקר משכנה במוחין, אבל מ"מ עיקר עבודת הנשמה הוא במדות, יצ"ט²⁴, וזהו שכתב שמשכנה גם בלב, דאף שמצד מהותה עיקרה מוחין, מ"מ, כיון שמצד עבודתה (גם) המדות הם ענין עיקרי אצלה (דלא כבנה"ב שעיקרה מדות והמוחין הם רק טפלים), לכן משכנה גם בלב. עיין פי"ג²⁵. ובע"ח הנ"ל (בביאור הענין ד"לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו") דקאי ביצ"ט ויצה"ר ("היצ"ט מתלבש בחלל ימין . . היצה"ר . . בחלל השמאל") - היינו מדות דנה"א ונה"ב²⁶, ולכן לא הזכיר מוחין כלל, גם לא בנה"א שעיקרה מוחין, כיון שמדבר אודות היצ"ט, מדות דנה"א.

וכמ"ש: קהלת י' ב'. אבל לעיל בנוגע למשכן נה"ב "בחלל השמאלי", לא הביא רא"י מסיום הכתוב "לב כסיל לשמאלו". ואולי אפ"ל שהטעם הוא משום דלב בעיקרו שייך לנה"ב - עיין לקמן פי"ז²⁷ - ולכן אין הכרח להביא רא"י על זה, ורק על זה שמשכן נפש האלקית הוא גם בלב בחלל הימני - יש הכרח להביא רא"י. אין לומר דהמתין בהבאת הרא"י עד לבסוף, ועתה (בסוף הענין, שמביא רא"י "כמ"ש") הכונה היא גם לסיפא דקרא ("לב כסיל לשמאלו"), והוי רא"י גם אמשכן נה"ב - דא"כ הו"ל להביא גם סוף הפסוק, או עכ"פ לרמזו ב"גו".

15 (17) וראה "לקוטי פירושים" כאן. 16 "שהטוב שבנפשו האלקית שבמוחו ובחלל הימני שבלבו". 17 ושם (קיצורים והערות לתניא ע' ד): "משכן נפש . . האלקית במוח וגם בחלל הימני שבלב". 18 ושם (יח, א): "נפש האלקית שבמוחו המתפשט בחלל הימני שבלב מקום משכן היצר טוב" (וראה לקמן בפנים ובהערה 24). 19 כוונת רבינו לבאר: (א) הסתירה בין פי"א ופי"ג, שבפי"א משמע שגם בחלל הימני שבלב הוא משכן נה"א, ובפי"ג משמע שרק מתפשט בחלל הימני שבלב. (ב) הטעם שבה"ב - שגם "עולה למוח" - לא כתב "וגם במוח" (כמו שכתב בנפש האלקית "וגם בלב"). 20 ראה קיצורים והערות לתניא ע' קיד. סה"מ תרנ"ט ע' קנט. עטר"ת ע' רפט ואילך. תש"ט ע' 36 ואילך. ע' 53 ואילך. 21 בפ"ב (ז, א) - בנוגע להשליטה על רוח תאוותו שבלבו: "מהותה ועצמותה של נפש הבהמית שמהקליפה שבחלל השמאלי לא נדחה כלל ממקומו". ובפי"ג (יח, א ואילך): "הרע שבחלל השמאלי . . להתאוות תאוה לכל תענוגי עוה"ז . . מהותו ועצמותו של הרע הוא בתקופו ובגוברתו בחלל השמאלי כתולדתו". 22 ראה סה"מ שבהערה 20. 23 ששם נחית לדייק ולפרט "נפש האלקית" ו"יצר טוב": "נפש האלקית שבמוחו" - שעיקרה מוחין, אלא שגם "מתפשט בלב" - לצורך עבודתה (שהו"ע של התפשטות ביחס למהותה) במדות שבלב; והלב הוא "מקום משכן יצר טוב" - דכיון שיש "ט"ט מהותו מדות, לכן, מקום משכנו הוא בלב. 25 ראה סה"מ עת"ר ס"ע קנה ואילך. 26 בנוגע ל"דשע באמת", "השרשיים הם ברשות לבם ואין לבם ברשותם כלל", היינו, שלב שייך בעיקר לנה"ב.

לולא דמסתפינא: דם ישנו בשני חללי הלב, אלא שתפקיד חלל הימני ששם מתקבץ הדם מכל האיברים כדי שישלחו לריאה להתלבש בו ר"ח, תפקיד השמאלי שולח הדם לכל האיברים – עיין תו"א ד"ה צאו"ר ובלקו"ת לג"פ. שה"ש ב' לבבתני. לעיין רמ"ז זח"ג צג – אחר שנתלבש בדם רוח חיים – בהיותו בריאה – וא"כ שנוי בין ב' החללים שע"י הימני מתלבש בדם, וע"י הדם

בכל הגוף ר"ח, משא"כ השמאלי. ועכ"פ צ"ע שהרי כתב "בחלל הימני שאין בו דם". ואולי הכונה שאין בו דם מצ"ע, אלא שהאברים שולחים אליו. או י"ל: מלבד דם שהאיברים שולחים אל הלב יש בלב מצ"ע רביעית דם – כנ"ל בלקו"ת – והוא נמצא בחלל השמאלי דוקא. ובלקו"ת אם בחוקתי ה' ס"א "בכל לבבך שהוא בחי' נה"ב רביעית דם שבלב". והדר גאונו (להעיר מלקו"ת ד"ה מי אל כמוך ס"ב). עיני החכם אשר בראשו (ע"ד ל' קהלת ב' יד'. ועיין לקמן פל"ה). כתיב (בראשית כה' כג'). הגוף נק' ע"ק (נדרים לב:).

לקוטי פירושים

מ"מ. הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

לולא דמסתפינא: דם ישנו (לא רק בחלל השמאלי, אלא בשני חללי הלב, אלא שחלוקים בתפקידם: תפקיד חלל הימני – ששם מתקבץ הדם מכל האיברים, כדי שישלחו לריאה להתלבש בו רוח חיים, ותפקיד חלל השמאלי – ששולח הדם לכל האיברים (עיין תו"א בראשית ד"ה צאינה וראינה²⁷ ובלקו"ת לג"פ²⁸. לקו"ת שה"ש ביאור לבבתני²⁹. לעיין רמ"ז זח"ג צג³⁰) –

אך הנה כתיב ולאום מלאום יאמץ: פי' דב' הנפשות אין ענינם שכל א' עוסק בשלו ואין לו עסק והתעניינות בפעולות ה'ב', כי אם לאום מלאום יאמץ כו'.

(שיעורים בספר התניא ע"י 99)

אחר שנתלבש בדם רוח חיים – בהיותו בריאה. וא"כ השינוי בין ב' החללים שבלב הוא, שע"י הימני מתלבש בדם – וע"י הדם בכל הגוף – הרוח חיים, משא"כ השמאלי, יש בו – ושולח לכל הגוף – רק דם.

ועכ"פ צ"ע, שהרי כתב כאן "בחלל הימני שאין בו דם" (דלא כנ"ל שגם בחלל הימני יש דם). ואולי הכונה שאין בו דם מצ"ע, אלא שהאברים שולחים אליו דם. או י"ל: מלבד דם שהאיברים שולחים אל הלב, יש בלב מצ"ע רביעית דם – כנ"ל בלקו"ת³¹ – והוא נמצא בחלל השמאלי דוקא. ובלקו"ת ד"ה אם בחוקתי ה' ס"א³²: "בכל לבבך שהוא בחי' נה"ב רביעית דם שבלב".

והדר גאונו: להעיר מלקו"ת ד"ה מי אל כמוך ס"ב³³.

עיני החכם אשר בראשו: ע"ד לשון הכתוב קהלת ב' יד³⁴. ועיין לקמן פל"ה³⁵.

כתיב: בראשית כה' כג'.

הגוף נק' עיר קמנה: נדרים לב:.

27) ושם (ז, ד): "כל הדמים שיצאו מהלב לכל האברים הם חוזרים ושבים ללכת אל הלב, והיינו שיש בלב ב' חללים, שבחלל אחד בו מתקבצים הדמים העולים מהאברים אל הלב, ויוצאים דרך חלל ה'ב'". (28) מז, ג ואילך – ד"ה הנ"ל שבתו"א עם הגהות הצ"צ (נדפס באוה"ת בראשית (כרך ו') תתנח, א). ושם מוסיף: "כ"ה בספרי הרפואה" (וממשיך: "ולפי מ"ש בס' שילב אמונה צ"ל שהכוונה על ב' גידים שדרך גיד האחד בא הדם ללב מהכבד וכל האברים, ודרך גיד השני הולך מהלב לכל האברים. ויש מהרופאים שכתבו שגיד המשלח הדם בכל האברים הוא בחלל השני. ומ"ש בלק"ת בד"ה אני ישנה שהמוח פותח את הלב להמשיך הדם בכל האברים, הכוונה על הפתיחה והסגירה שבלב שז"ע דפיקו דלבא, וזה בא מן הרוח חיים שבחלל ה'ב' שהוא מוליך האידים למוח, כמ"ש חכמי המחקר. ובס"ה יש בלב ג' חללים כמ"ש בטור יו"ד סי' מס"). 29) לא, א. – ושם: "בלב יש ב' חללים חלל הימני וחלל השמאלי. חלל השמאלי הוא משכן הדם וחלל הימני הוא מלא אויר ורוח שהוא עיקר הרוח חיים, כי הדם בעצמו לא ה' יכול להתפשט ולהלך בכל האיברים וזלתי הרוח חיים שמוליכו". (30) ושם (ע"ב): "אור אבא שהוא פנימי ורוחני מאיר בחלל ימני שבו רוח החיות המתפשט בעורקים. . בבית השני של הלב הוא הדם מצד אימא כנודע. ובזה תבין לב חכם לימינו וכו', כי מצד הדם נאחו יצה"ר דאימא דינין מתעריין מינה, ולכן בשם לבבך ארז"ל שני יצריך, כי יש בו ב' בתים, וכשהאדם צדיק מהפך הדם לרוח שמגביר כח החכמה על הבינה, ואז אין לו אלא לב א' כו'". (31) בחוקתי מז, ד. (32) דרושי ר"ה סא, ב. – ושם: "וזהו והופע בהדר גאון עוזך, פי' שיאירו היודי"ן והווי"ן שהם בחי' צמצומים והשתלשלות המשכות והארת אור עליון אור א"ס ב"ה (כמ"ש לפנ"ז בפ"ד ד' אותיות שם הוי", ש"בכל השתלשלות העולמות מעולם ועד עולם נעשה צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות, ולכן נק' עולם מלשון העלם שהעלים והסתיר עצמותו ית") יאירו גם למטה מטה אפי' בעוה"ז עד כי וידע כל פעול כו'. . ולשון הדר גאונו יובן ע"ד מ"ש במ"א בפ"י כי גאה גאה כו', ומשמ הוא המשכת היודי"ן ווי"ן הנ"ל להיות הגילוי אחר הצמצומים כמו קודם הצמצומים". (33) "החכם עיניו בראשו". (34) ושם (מד, א): "לשון הינוקא [בזהר פ' בלק] על פסוק החכם עיניו בראשו, וכי באן אתר עיניו דבר נש כו', אלא . . שכינתא שריא על רישי', וכל חכם עיניה ומילוי ברישי' אינון בההוא דשריא וקיימא על רישי' וכו'".

* ע"פ ס' הרפואה: אין חלל הימני מחדש ענין הדם (כי בא לשם מחלל השמאלי, ששם מתקבץ מהגוף), אלא שנתחדש בו חלק האויר הנוחן חיים באדם – Oxygen (אגרות יקודש חכ"ב ע"י שי').

מרכבה כו' ולבוש כו' (מ).
 חיצוניות האברים. ל' פני' הא'.
 אדנ"ע). עד שתתפשט (הנפש.
 ויותר נ"ל האהבה והוא בהמשך
 למלת "וגדוש". וכ"מ בקיצור
 תניא). כמ"ש (דברים ו' ה').
 בשני יצריך (ברכות נד.). הנק'
 בכתוב (שה"ש ז' ז'. נזכר לקמן
 פ"י פ"מ מג' מו' אגה"ק סי"ח).

ושיהיו סרים למשמעתו בכל אשר יגזור עליהם. כך
 שתי הנפשות האלהית והחיונית הבהמית שמהקליפה
 נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו שהאלהית חפצה
 ורצונה שתהא היא לבדה המושלת עליו ומנהיגתו וכל
 האברים יהיו סרים למשמעתה ובטלים אצלה לגמרי
 ומרכבה אליה ויהיו לבוש לעשר בחינותיה וג' לבושיה
 הנ"ל שיתלבשו כולם באברי הגוף ויהיה הגוף כולו
 מלא מהם לבדם ולא יעבור זר בתוכם ח"ו דהיינו תלת
 מוחין שבראש יהיו ממולאים מחב"ד שבנפש האלהית
 שהיא חכמת ה' ובינתו להתבונן בגדולתו אשר עד
 אין חקר ואין סוף ולהוליד מהן על ידי הדעת היראה
 במוחו ופחד ה' בלבו ואהבת ה' כאש בוערה בלבו
 כרשפי שלהבת להיות נכספה וגם כלתה נפשו בחשיקה
 וחפיצה לדבקה בו בא"ס ב"ה בכל לב ונפש ומאד
 מעומקא דלכא שבחלל הימני שיהיה תוכו רצוף אהבה
 מלא וגדוש עד שתתפשט גם לחלל השמאלי לאכפיא
 לס"א יסוד המים הרעים שבה שהיא התאוה שמקליפת
 נוגה לשנותה ולהפכה מתענוגי עולם הזה לאהבת ה'
 כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך והיינו שיעלה ויבא
 ויגיע למדרגת אהבה רבה וחיבה יתרה ממדרגת
 אהבה עזה כרשפי אש והיא הנקראת בכתוב אהבה
 בתענוגים להתענג על ה' מעין עולם הבא והענג הוא
 במוח חכמה ושכל המתענג בהשכלת ה' וידיעתו כפי
 השגת שכלו וחכמתו והוא בחי' המים זורע אור זרוע
 שבקדושת נפש האלהית המהפכת לטוב את בחי'
 המים שבנפש הבהמית שמהם באו תאות תענוגי
 עוה"ז מתחלה וכמ"ש בע"ח שער נ' פרק ג' בשם הזהר
 שהרע נהפך להיות טוב גמור כמו יצר טוב ממש
 בהסיר הבגדים הצואים ממנו שהם תענוגי עוה"ז שהוא

[28]

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

על האהבה, והוא בהמשך למלת "וגדוש" - "שיהי' תוכו
 (דחלל הימני) רצוף אהבה מלא וגדוש עד שתתפשט (האהבה
 מחלל הימני המלא וגדוש) גם לחלל השמאלי"³⁶. וכן מוכח
 בקיצור תניא³⁷.
 כמ"ש: דברים ו' ה'.
 בשני יצריך: ברכות נד'.
 הנקראת בכתוב: שה"ש ז' ז'. נזכר לקמן פ"י פ"מ מג'
 מו' אגה"ק סי"ח³⁸.

מרכבה כו' ולבוש כו': מרכבה - חיצוניות האברים.
 לבוש פנימיות האברים. אדנ"ע³⁵.
 עד שתתפשט: הנפש - בהמשך להתחלת הענין,
 ש(נפש) האלקית חפצה רצונה שתהא היא לבדה המושלת
 . . . תלת מוחין שבראש יהיו ממולאים מחב"ד שבנפש
 האלקית . . . ולהוליד מהן . . . היראה . . . ואהבת ה' . . . בכל
 לב ונפש ומאד . . . שבחלל הימני . . . עד שתתפשט (הנפש)
 גם לחלל השמאלי". ויותר נראה לומר ש"עד שתתפשט" קאי

35 נדפס בקיצורים והערות לתניא ע' קטז. 36 ועפ"ז יש לבאר ההמשך "בכל לבבך בשני יצריך" - כי, הענין ד"בשני יצריך" הוא עי"ז
 שהאהבה שבחלל הימני מתפשטת גם בחלל השמאלי, "בכל לבבך" (ע"פ סה"מ מלוקט ח"ה ע' נ' הערה 38). 37 ושם (קיצורים והערות לתניא
 ע' ה'): "ועוד זאת רצונה להגביר האהבה כ"כ עד שתתפשט גם בחלל השמאלי". 38 בפ"י (טו, א): "גודל אהבתו (של הצדיק) לה' וקדושתו
 באהבה רבה בתענוגים וחיבה יתירה הנ"ל" (בפרק זה). בפ"מ (נה, סע"ב ואילך): "ואהבה בלי עבודה היא אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין
 עוה"ב וקבלת שכר". בפמ"ג (סב, א): "אהבה רבה היא אהבה בתענוגים". בפמ"ו (סו, רע"ב): "אהבה רבה בתענוגים . . . כמדת הצדיקים".
 ובאגה"ק שם (קכו, א): "אהבה בתענוגים דהיינו שמתענג על ה' עונג נפלא בשמחה רבה ועצומה . . . מעין עוה"ב כו". ולהעיר שנזכר גם בפמ"ד
 ("גודל ותוקף האהבה לה' בבחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב"). - ואולי לא הביאו רבינו מפני ששם מודגש (לא רק הקושי
 להגיע לזה, אלא) שגם ע"י ריבוי גייעה "אין כל אדם זוכה לזה . . . ואין לאדם משפט הבחירה בזה כו".

אך נה"ב שמהק' רצונה להיפך
(כאן ל"ק וחפצה כדלעיל בנה"א,
כי חפץ היינו פני' הרצון - לקו"ת
לבבתני ס"א אני ישנה הא' ס"א
- ופני' רצון נה"ב הוא שלא
ישמע לה וכמו שמסיים). בזה"ק
(זח"ב קסג. נזכר לקו"ת דברים
עז' א').

מלובש בהם וכן שאר כל המדות שבלב שהן ענפי
היראה והאהבה יהיו לה' לברו. וכל כח הדבור שבפה
והמחשבה שבמוח יהיו ממולאים מן לבושי המחשבה
והדבור של נפש האלהית לברו שהן מחשבת ה'
ותורתו להיות שיחתו כל היום לא פסיק פומיה מגורסא.
וכח המעשיי שבידי' ושאר רמ"ח אבריו יהיה במעשה
המצות לבד שהוא לבוש השלישי של נפש האלהית.
אך נפש הבהמית שמהקליפה רצונה להפך ממש
לטובת האדם שיתגבר עליה וינצחנה כמשל הזונה
שבזה"ק:

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

אך נפש הבהמית שמהקליפה רצונה להיפך: כאן לא
קאמר "וחפצה" כדלעיל בנה"א ("שהאלקית חפצה ורצונה כו"),
כי, חפץ היינו פנימיות הרצון (לקו"ת שה"ש ד"ה לבבתני ס"א.
ד"ה אני ישנה הא' ס"א³⁹), ופנימיות רצון נה"ב הוא שלא ישמע
לה, וכמו שמסיים שזה ש"רצונה. . שיתגבר עלי' וינצחנה".
בזה"ק: זח"ב קסג. נזכר בלקו"ת דברים עז' א⁴⁰.

39) בד"ה לבבתני (כח, ד): "יש בחי' רצון ובחי' חפץ, וההפרש שביניהם כי רצון נק' אפילו מה שעושה בע"כ רק שהרצון מסכים לכך בהסכמה
בעלמא, ואפילו אם כופין אותו עד שיאמר רוצה אני נק' בשם רצון, משא"כ חפץ שהוא חפץ בפנימיל' נקודת לבבו ששם משכן התענוג שמתענג
בדבר ההוא אשר יחפוץ לו". ובד"ה אני ישנה (שם לג, ב): "יש הפרש בין חפץ לרצון, שרצון נקרא מי שרוצה הדבר אף שלא מרצונו וחפצו האמיתי
. . אבל חפץ נק' חפץ ורצון האמיתי דהיינו שיש לו חפץ ותשוקה מחמת שמוצא קורת רוח ותענוג באותו הדבר שרוצה". - (הלשון ש"חפץ
היינו פני' הרצון" הוא בלקו"ת פ' ראה יח, ג: "חפץ הוא פנימיות הרצון. . והרצון הוא חיצוניותו". ואעפ"כ מצייין רבינו לשה"ש דוקא, ששם הוא
ביאור הענין). 40) "וכמשל הזונה עם בן המלך המבואר בזח"ב (פ' תרומה דקס"ג ע"א) שכל רצונה וחפצה שלא ישמע אלי' הבן כו".